

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський державний університет
імені Петра Могили

С. А. Бурлан, О. Б. Філімонова

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК. ПРАКТИКУМ

УДК 657 (076)
ББК 65.052
Б 92

*Рекомендовано до друку вченою радою
Чорноморського державного університету імені
Петра Могили (протокол № 8 від 13.03.2014 р.)*

Рецензенти:

Погорєлова О. В., к.е.н., доцент, завідувач
кафедри обліку та аналізу НУК ім. адм. Макарова;

Бубініна М. В., д.е.н., доцент, Миколаївський
національний аграрний університет.

Б 92

Бурлан С. А.

Бухгалтерський облік. Практикум : [навчальний
посібник для студентів спеціальності 6.030509 «Облік і
аудит», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030504 «Економіка
підприємства»] / С. А. Бурлан, О. Б. Філімонова. –
Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 76 с.
ISBN 978-966-336-310-3

У посібнику подано теоретичні та практичні завдання
для виконання в усній та письмовій формі, контрольні
питання та задачі, що призначено для студентів еконо-
мічних спеціальностей під час проведення практичних
занять.

УДК 657 (076)
ББК 65.52

ISBN 978-966-336-310-3

© Бурлан С. А.,
Філімонова О. Б., 2014
© ЧДУ ім. Петра Могили, 2014

ЗМІСТ

Передмова	4
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод	5
Тема 2. Бухгалтерський баланс	9
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис.....	11
Тема 4. Оцінка і калькуляція.....	16
Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка та форми бухгалтерського обліку	21
Тема 6. Облік необоротних активів	24
Тема 7. Облік запасів	29
Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості	35
Тема 9. Облік фінансових інвестицій	40
Тема 10. Облік власного капіталу.....	45
Тема 11. Облік зобов'язань	49
Тема 12. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу.....	54
Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства.....	59
Тема 14. Облік доходів і фінансових результатів	64
Тема 15. Фінансова звітність.....	69

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Бухгалтерський облік» має на меті формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Завданням дисципліни є вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відповідно до сучасних вимог і національних стандартів; набуття навичок опрацювання та використання облікової інформації в управлінні.

Предметом дисципліни є методологія і методика ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств», «Аудит».

Результатом вивчення дисципліни має бути надбання студентами нових знань та вмій. Студент повинен засвоїти знання щодо ролі та задач господарського обліку в умовах розвитку ринкових відносин; контрольно-інформаційних можливостей бухгалтерського обліку в керуванні бізнесом, забезпеченні конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств, збереження власності; предмет, об'єкти та метод бухгалтерського обліку, основи його організації та техніки; методичні прийоми облікового оформлення господарських процесів; порядок формування облікових показників; прийоми та форми реалізації функцій бухгалтерського обліку; принципи та техніку обліку окремих сторін діяльності підприємств різних форм власності та організації.

Студент повинен навчитися відображати в первинному, синтетичному та аналітичному обліку різноманітні господарські операції, відтворювати модель кругообігу засобів підприємства та господарських зв'язків, що виникають при цьому, визначати облікові показники, складати та заповнювати облікові реєстри, використовувати облікову та фінансово-аналітичну інформацію для прогнозування і аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Тема 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРЕДМЕТ І МЕТОД

1. Бухгалтерський облік: сутність, роль та розвиток.
2. Функції та принципи бухгалтерського обліку.
3. Об'єкт та предмет бухгалтерського обліку.
4. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.
5. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку.
6. Класифікація господарських засобів підприємства.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
4. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
5. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
7. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мініфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: бухгалтерський облік, господарський облік, господарські засоби, предмет бухгалтерського обліку, об'єкт бухгалтерського обліку, подвійний запис, бухгалтерський баланс, бухгалтерські рахунки, документація, інвентаризація, калькуляція, вартісна оцінка.

Контрольні питання

1. Поняття господарського обліку.
2. Вимірники, що використовуються в обліку, та їхня характеристика.
3. Види господарського обліку, їх взаємозв'язок і характеристика.
4. Види бухгалтерського обліку та способи їх розвитку.
5. Предмет бухгалтерського обліку.
6. Об'єкти бухгалтерського обліку та їхня характеристика.
7. Принципи бухгалтерського обліку, характеристики найважливіших положень.
8. Загальна характеристика методу бухгалтерського обліку.
9. Елементи методу бухгалтерського обліку та їх взаємозв'язок.
10. Взаємозв'язок між предметом і методом бухгалтерського обліку.
11. Бухгалтерський баланс, рахунки та подвійний запис як елементи методу обліку.

Практичні завдання

Завдання 1.1.

Мета: вивчити економічну класифікацію господарських засобів підприємства та джерел їх формування (на прикладі промислового підприємства).

Зміст завдання:

- використовуючи дані таблиці 1.1, здійснити класифікацію господарських засобів підприємства за їх складом та функціо-

нальною роллю, а джерел – за формами їх формування та цільовим призначенням;

- результати подати за формою, що наведено у таблиці 1.2.

Вихідні дані: за даними обліку, станом на 1.01.2010 р. суднобудівне підприємство має такі господарські засоби та джерела їх формування

Таблиця 1.1

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Сума, грн
1.	Будівлі	256 000
2.	Статутний капітал	382 361
3.	Сталь листова	800
4.	Баржі, передані замовнику, але не сплачені ним	30 000
5.	Грошові кошти в касі	510
6.	Незавершене виробництво	22 060
7.	Короткострокові кредити банків	11 000
8.	Сейфи	240
9.	Крани підйомні	7 200
10.	Поковки для виготовлення деталей	12 000
11.	Грошові кошти на поточному рахунку в банку	18 200
12.	Заборгованість контрагентам за обладнання	31 200
13.	Дизельне пальне	120
14.	Електропечі	2 100
15.	Преси	2 000
16.	Профільний прокат	900
17.	Судове обладнання на складі	120 000
18.	Стапелі	14 940
19.	Легковий автомобіль	1 500
20.	Резервний капітал	20 000
21.	Вугілля антрацит	1 500
22.	Зварювальне обладнання	1 050
23.	Відрахування у резервний капітал	23 000
24.	Письмові столи	1 050
25.	Заборгованість перед бюджетом з податку на прибуток	11 163
26.	Заборгованість робітникам і службовцям з заробітної плати	32 000
27.	Газорізальні машини	5 000
28.	Комп'ютери	900
29.	Токарні верстати	3 600
30.	Тара	400
31.	Заборгованість органам соціального страхування за внесками	213
32.	Калькулятори	99
33.	Фрезерні верстати	3 780
34.	Емісійний дохід	4 200
35.	Різні малоцінні та швидкозношувані предмети	4 040
36.	Аванс економісту Т. І. Савченко на сплату витрат на відрядження	100
37.	Прибуток	60 000
38.	Заборгованість з податків	3 000

Тема 2

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

1. Бухгалтерський баланс: поняття, структура та зміст.
2. Контрольно-аналітичне значення балансу в управлінні підприємством.
3. Порядок складання балансу підприємства.
4. Типи господарських операцій та їх вплив на бухгалтерський баланс.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: бухгалтерський баланс, бухгалтерські рахунки, субрахунки, стаття балансу, активи, пасиви, кореспонденція, господарська операція.

Контрольні питання

1. Поняття, структура і склад бухгалтерського балансу.
2. Типи змін у балансі, що спричинені господарськими операціями.
3. Активні та пасивні статті балансу.
4. Узагальнення даних рахунків у балансі. Порядок розподілу балансу на рахунки.

Практичні завдання

Завдання 2.1.

Мета: навчитися складати баланс підприємства на основі даних про наявні господарські засоби підприємства та джерела їх формування (на прикладі промислового підприємства).

Зміст завдання:

- використовуючи дані таблиці 1.1, скласти баланс підприємства;
- результати подати згідно з затвердженою формою звітності № 1.

Вихідні дані: за даними завдання 1.1.

Тема 3

РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

1. Бухгалтерські рахунки: поняття, структура та класифікація.
2. Порядок відображення господарських операцій на рахунках обліку.
3. Подвійний запис.
4. Типи господарських операцій та взаємозв'язок між системою рахунків і балансом.
5. План рахунків бухгалтерського обліку та його характеристика.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: бухгалтерські рахунки, субрахунки, активні рахунки, пасивні рахунки, балансові рахунки, позабалансові рахунки, сальдо, оборот, кореспонденція, господарська операція, подвійний запис.

Контрольні питання

1. Принципи (критерії) класифікації рахунків.
2. Балансові та забалансові рахунки.
3. Класифікація рахунків за ступенем узагальнення облікової інформації (синтетичні та аналітичні рахунки).
4. Класифікація рахунків за відношенням до балансу.
5. Класифікація рахунків за їхнім економічним змістом, її суть та призначення.
6. Класифікація рахунків за призначенням і будовою, її зміст.
7. План рахунків і його характеристика.

Практичні завдання

Завдання 3.1.

Мета: з'ясувати призначення рахунків та подвійного запису як способів відображення та систематизації інформації про рух господарських засобів та їх джерел; вивчити порядок узагальнення даних обліку в оборотних відомостях та взаємозв'язок між рахунками і балансом; навчитися відображати господарські операції у системі бухгалтерського обліку, відкривати та вести рахунки, складати журнал реєстрації господарських операцій та оборотні відомості.

Зміст завдання:

- використовуючи дані про залишки засобів підприємств на початок звітного періоду з таблиці 3.1.1, відкрити рахунки синтетичного та аналітичного обліку;
- на основі даних про здійснення операцій протягом звітного

- кварталу з таблиці 3.1.2 скласти журнал реєстрації господарських операцій та показати у ньому відповідні проводки;
- відобразити господарські операції на рахунках, підрахувати підсумки по оборотах та вивести залишки на кінець звітного періоду по кожному рахунку;
 - скласти оборотні відомості по рахунках синтетичного та аналітичного обліку;
 - на основі даних оборотної відомості скласти баланс на кінець звітного періоду.

Вихідні дані:

Таблиця 3.1.1

Баланс на 30.06.10

Актив	Сума, грн	Пасив	Сума, грн
Основні засоби	74 600	Статутний капітал	100 000
Виробничі запаси	45 796	Знос основних засобів	20 500
Поточний рахунок	13 004	Короткостроковий кредит банку	50 000
Заборгованість покупців	38 000	Заборгованість з податку на прибуток	2 548
Каса	10 046	Заборгованість з заробітної плати	8 398
Баланс	181 446	Баланс	181 446

Таблиця 3.1.2

Перелік господарських операцій за III кв. 2010 р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1.	Отримано від постачальників сировину без передплати	26 750
2.	Виплачено з каси заробітну плату робітникам	7 500
3.	Відпущено сировину у виробництво	52 683
4.	Нараховано знос основних виробничих засобів	700
5.	Перераховано постачальникам за сировину	10 300
6.	Сплатчено з поточного рахунка податок на прибуток	2 548

Завдання 3.2.

Мета: вивчити порядок узагальнення даних обліку в оборотних відомостях та взаємозв'язок між рахунками і балансом; навчитися відображати господарські операції у системі бухгалтерського обліку, відкривати та вести рахунки, складати журнал реєстрації господарських операцій та оборотні відомості.

Зміст завдання:

- використовуючи дані про залишки засобів підприємств на початок звітного періоду з таблиці 3.2.1, відкрити рахунки синтетичного та аналітичного обліку;

- на основі даних про здійснення операцій протягом звітнього кварталу з таблиці 3.2.2 скласти журнал реєстрації господарських операцій та показати у ньому відповідні проводки;
- відобразити господарські операції на рахунках, підрахувати підсумки по оборотах та вивести залишки на кінець звітнього періоду по кожному рахунку;
- скласти оборотні відомості по рахунках синтетичного та аналітичного обліку;
- на основі даних оборотної відомості скласти баланс на кінець звітнього періоду.

Вихідні дані:

Таблиця 3.2.1

Баланс на 30.06.10

Актив	Сума, грн	Пасив	Сума, грн
Основні засоби	140 000	Статутний капітал	115 600
Виробничі запаси	3 596	Знос основних засобів	3 584
Готова продукція	10 004	Короткостроковий кредит банку	37 089
Поточний рахунок	31 070	Заборгованість перед Пенсійним фондом	8 742
Каса	345	Заборгованість перед постачальниками	20 00
Баланс	185 015	Баланс	185 015

Таблиця 3.2.2

Перелік господарських операцій за III кв. 2010 р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1.	Отримано на склад готову продукцію	56 890
2.	Отримано безоплатно легковий автомобіль від засновника	85 000
3.	Сплачено черговий платіж на погашення кредиту	7 509
4.	Видано з каси під звіт експедитору Петренку П. П.	300
5.	Перераховано постачальникам за сировину	12 500
6.	Перераховано з поточного рахунка до Пенсійного фонду	8 742

Завдання 3.3.

Мета: вивчити порядок узагальнення даних обліку в оборотних відомостях та взаємозв'язок між рахунками і балансом; навчитися відображати господарські операції у системі бухгалтерського обліку, відкривати та вести рахунки, складати журнал реєстрації господарських операцій та оборотні відомості.

Зміст завдання:

- використовуючи дані про залишки засобів підприємств на початок звітнього періоду з таблиці 3.3.1, відкрити рахунки синтетичного та аналітичного обліку;

- на основі даних про здійснення операцій протягом звітного кварталу з таблиці 3.3.2 скласти журнал реєстрації господарських операцій та показати у ньому відповідні проводки;
- відобразити господарські операції на рахунках, підрахувати підсумки по оборотах та вивести залишки на кінець звітного періоду по кожному рахунку;
- скласти оборотні відомості по рахунках синтетичного та аналітичного обліку;
- на основі даних оборотної відомості скласти баланс на кінець звітного періоду.

Вихідні дані:

Таблиця 3.3.1

Баланс на 30.06.10

Актив	Сума, грн	Пасив	Сума, грн
Основні засоби	130 000	Статутний капітал	200 000
Виробничі запаси (паливо)	8 000	Короткостроковий кредит банку	8 600
Основне виробництво	23 000	Заборгованість з оплати праці	16 000
Готова продукція	12 000	Заборгованість перед бюджетом	3 000
Поточний рахунок	49 000		
Інші дебітори	5 600		
Баланс	227 600	Баланс	227 600

Таблиця 3.3.2

Перелік господарських операцій за III кв. 2010 р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1.	Надійшло зі складу до виробництва паливо	2 800
2.	Нараховано заробітну плату основним виробничим робітникам	16 000
3.	Утримано із заробітної плати податок з доходів фізичних осіб	2 400
4.	Перераховано фінансовим органам з поточного рахунка	2 500
5.	Отримано основні засоби у товарний кредит	40 000
6.	Отримано на поточний рахунок від дебіторів	1 800
7.	Перераховано з поточного рахунка на погашення кредиту	3 200
8.	Нараховано знос основних засобів	2 000

Тема 4

ОЦІНКА І КАЛЬКУЛЯЦІЯ

1. Оцінка як спосіб вартісного виміру об'єктів обліку.
2. Основи та види оцінок.
3. Калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

6. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

7. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: об'єкт обліку, вартісний вимір, вартість, оцінка, калькуляція.

Контрольні питання

1. Сутність вартісної оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку.

2. Роль вартісної оцінки у складі методів бухгалтерського обліку.

3. Види вартісних оцінок та порядок їх здійснення.

4. Сутність калькуляції як одного з видів вартісної оцінки засобів підприємства.

5. Особливості здійснення калькуляції.

6. Господарські процеси як найважливіші об'єкти обліку, їхня суть та порядок обліку.

Практичні завдання

Завдання 4.1.

Мета: вивчити порядок складання калькуляції як одного з видів вартісної оцінки.

Зміст завдання:

- скласти калькуляцію фактичної собівартості всієї готової продукції та одиниці продукції «П» за місяць;
- визначити відхилення від стандартів (норм) по комплектуючих виробам у собівартості продукції: разом, за рахунок зміни цін, за рахунок використання комплектуючих;
- скласти скорочений звіт про прибутки та визначити рентабельність виробу «П» за прибутком від реалізації та чистим прибутком.

Вихідні дані: підприємство виготовляє продукцію «П». Протягом червня фактичні витрати на виробництво продукції становили: матеріали – 60 000 грн; комплектуючі вироби – 40 000 грн; заробітна плата робітникам – 80 000 грн; відрахування на соціальне страхування – 30 000 грн; загальногосподарські витрати – 10 400 грн.

Інформацію про незавершене виробництво наведено у таблиці 4.1.1.

Протягом червня підприємство випустило та реалізувало 100 шт. виробів «П». Ціна реалізації становить 2 898 грн за одиницю. Податок на прибуток нараховується згідно з чинним законодавством.

На 100 шт. готових виробів витрачено 414 шт. комплектуючих на суму 41 400 грн. За стандартною (нормативною) собівартістю стандартні витрати комплектуючих на 100 одиниць готових виробів повинні становити 400 шт. по 95 грн за штуку.

Завдання 4.2.

Мета: вивчити порядок складання калькуляції, як одного з видів вартісної оцінки.

Зміст завдання:

- скласти планову калькуляцію з виготовлення готової продукції;
- результати подати згідно з формою, що наведено у таблиці 4.2.1.

Вихідні дані: на консервному заводі планується виготовлення томатів консервованих (3 л) у кількості 30 тис. умовних банок. Основними статтями калькуляції є:

- витрати сировини і допоміжних матеріалів, у т. ч.: томати – 1,5 кг за ціною 1,2 грн; перець – 0,1 кг за ціною 1,00 грн; часник – 0,1 кг за ціною 4,00 грн; спеції на суму 0,45 грн; вартість скляної банки 3 л – 0,80 грн; вартість кришки 0,20 грн.
- заробітна плата робітників виробництва нараховується виходячи з обсягів виробленої продукції та технологічних етапів обробки сировини і матеріалів. Відповідно до норм, за виготовлення 1000 у. б. томатів консервованих заробітна плата складає 35 грн;
- витрати за нормами на експлуатацію машин та обладнання на одиницю готової продукції становлять 0,10 грн;
- загальновиробничі витрати складають 1600, 00 грн;
- рівень рентабельності 25 %.

Таблиця 4.2.1

Планова калькуляція виробництва томатів консервованих

№	Показники	За нормативами на 1 у. б.		Сума, грн
		Кількість	Сума на одиницю	
1.	Сировина і матеріали			
2.	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби			

Закінчення табл 4.2.1

3.	Основна заробітна плата			
4.	Відрахування на соціальне страхування			
5.	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування			
6.	Загальновиробничі витрати			
7.	Виробнича собівартість			
8.	Планова рентабельність			
9.	Ціна реалізації			

Завдання 4.3.

Мета: вивчити порядок складання калькуляції та проведення оцінки.

Зміст завдання:

- визначити первісну вартість придбаних основних засобів, фактичну собівартість придбаних матеріалів, фактичну собівартість виготовленої готової продукції та одиниці продукції;
- скласти калькуляцію виробничої собівартості виготовленої продукції.

Вихідні дані: підприємство придбало виробниче обладнання вартістю 14800 грн, крім того, ПДВ. Витрати на транспортування обладнання – 360 грн, крім того ПДВ; витрати на монтаж – 200 грн.

Об'єкт основних засобів введено в експлуатацію за первісною вартістю – ? (визначити).

На підприємство надійшли матеріали, які призначено для виробництва – 12000 грн, крім того, ПДВ; перераховано автотранспортному підприємству за доставку матеріалів – 420 грн, крім того, ПДВ, і нараховано заробітну плату працівникам за розвантаження матеріалів – 200 грн; здійснено нарахування на заробітну плату, на соціальні заходи згідно з чинним законодавством – 76 грн. матеріали оприбутковано на склад.

У III кварталі п. р. на підприємстві:

- відпущено зі складу та використано на виробництво готової продукції сировину і матеріали за купівельними цінами – 12000 грн; ТЗВ, що припадають на списані у виробництво матеріали – 1500;
- нараховано заробітну плату основним робітникам виробництва – 3000 грн;
- здійснені нарахування на заробітну плату на соціальне страхування згідно з чинним законодавством – 1141 грн;
- нараховано амортизацію виробничого обладнання – 569 грн;
- списано, згідно з розрахунком, загальновиробничі витрати на собівартість виробленої готової продукції – 2500 грн;

– надійшла на склад і оприбуткована готова продукція (3 тис. одиниць) за обліковими цінами на суму 21000 грн.

Витрати за планом: сировина і матеріали – 11000 грн; заробітна плата основним робітникам – 3100 грн; нарахування на заробітну плату та на соціальні заходи – 1179 грн; амортизація виробничого обладнання – 570 грн; загальновиробничі витрати – 2000 грн; випуск продукції – 2900 одиниць.

Тема 5

ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ТЕХНІКА ТА ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

1. Сутність документації як елементу методу бухгалтерського обліку.
2. Значення та класифікація документів. Документообіг та зберігання документів.
3. Сутність, роль та види інвентаризації в системі бухгалтерського обліку.
4. Облікові реєстри та їх класифікація.
5. Міжнародні та національні бухгалтерські стандарти.
6. Облікова політика підприємства.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швец В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швец. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.
7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.
8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: документація, документ, документообіг, інвентаризація, облікові реєстри, облікова політика, стандарти бухгалтерського обліку.

Контрольні питання

1. Класифікація та характеристика документів за ступенем узагальнення інформації, за місцем складання, за призначенням.
2. Типізація, стандартизація та уніфікація бухгалтерських документів, їхня суть і призначення.
3. Вимоги щодо оформлення й складання документів.
4. Характеристика реквізитів документів.
5. Обов'язкові реквізити та їх регулювання.
6. Способи перевірки документів. Обробка та зберігання документів.
7. Суть і призначення інвентаризації.
8. Види інвентаризацій, строки та порядок їх проведення.
9. Періодичність проведення інвентаризації та її нормативне регламентування.

Практичні завдання

Завдання 5.1.

Мета: засвоїти роль та призначення документів у бухгалтерському обліку, фінансовому контролі та ревізії господарської діяльності підприємства.

Зміст завдання:

- виписати видатковий касовий ордер;
- заповнити прибутковий касовий ордер;
- скласти бухгалтерські проводки на основі заповнених документів.

Вихідні дані: інженер заводу В. І. Смірнов отримав дозвіл на відрядження, звернувся у бухгалтерію з заявою про надання авансу у розмірі 300 грн. Бухгалтерія оформила надання авансу видатковим касовим ордером № 184, а касир Г. П. Петрова видала аванс під розписку на ордері, попередньо перевіривши особу В. І. Смірнова за його службовим посвідченням.

Після повернення з відрядження В. І. Смірнов надав бухгалтерії заводу авансовий звіт, а залишок авансу на відрядження у розмірі 50 грн здав у касу. Касир Г. П. Петрова оформила повернення коштів прибутковим касовим ордером № 96.

Касиром заводу Г. П. Петровою було оформлено прибутковий касовий ордер № 98 на отримання заводом від Центрального відділення ПриватБанку за чеком № 00850 ПЧ 45000 грн для виплати робітникам та службовцям заробітної плати.

Прибутковий ордер підписаний заступником директора заводу С. П. Федоровим, головним бухгалтером заводу Г. І. Нікітіною.

Тема 6 ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1. Сутність та класифікація необоротних активів.
2. Основні засоби, їх класифікація та оцінка.
3. Облік нарахування зносу основних засобів. Ремонт та реконструкція об'єктів основних засобів.
4. Облік руху основних засобів.
5. Сутність, класифікація та оцінка нематеріальних активів.
6. Облік інших необоротних матеріальних активів.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: необоротні активи, нематеріальні активи, основні засоби, знос, амортизація, надходження, вибуття, рух основних засобів, первісна вартість, залишкова вартість, ліквідаційна вартість, будівлі, споруди, обладнання, гудвіл.

Контрольні питання

1. Облік придбання основних засобів.
2. Облік будівництва основних засобів.
3. Облік надходження основних засобів як внесок у статутний капітал.
4. Завдання і умови обліку основних засобів на підприємстві.
5. Облік ремонту основних засобів господарським способом.
6. Облік ремонту основних засобів підрядним способом.
7. Методи амортизації основних засобів.
8. Облік зносу основних засобів.
9. Облік ліквідації основних засобів.
10. Облік реалізації основних засобів.
11. Облік безкоштовної передачі основних засобів.
12. Облік оперативної оренди основних засобів у орендаря і орендодавця.
13. Облік фінансової оренди основних засобів у орендаря і орендодавця.
14. Сутність, склад і оцінка нематеріальних активів підприємства.
15. Облік нематеріальних активів підприємства.

Практичні завдання

Завдання 6.1.

Мета: вивчити синтетичний облік руху основних засобів, особливості їх надходження вибуття, кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом основних засобів;
- визначити результат від ліквідації основних засобів та відобразити на рахунках синтетичного обліку.

Вихідні дані: у звітному періоді внаслідок пожежі списано з балансу будівлю складу готової продукції. Початкова вартість – 10 000 грн. Знос будівлю на дату списання становив 40 %. Причини пожежі встановлено: несправність електропроводки у сусідньому приміщенні, що належить іншому підприємству. Арбітражний суд прийняв рішення про відшкодування збитків у розмірі залишкової вартості майна, а також погашення усіх витрат судочинства, що склали 200 грн, компенсація збитків надійшла на розрахунковий рахунок підприємства від винного у пожежі.

Крім цього, у звітному періоді 15.04.2000 р. підприємство придбало для виробничих потреб обладнання, що вимагає монтажу. Купівельна вартість обладнання – 2800 грн, у т. ч. ПДВ. Витрати на його доставку становили 100 грн, у т. ч. ПДВ. Для встановлення та монтажу обладнання було витрачено матеріали на суму 60 грн, витрати на оплату праці з нарахуваннями склали 100 грн. Обладнання було передано на монтаж 17.04.2000 р., а 20.04.2000 р. введено в експлуатацію. Остаточні розрахунки з постачальником обладнання здійснено 18.04.2000 р.

Завдання 6.2.

Мета: вивчити синтетичний облік руху необоротних активів, особливості їх надходження та вибуття, кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;

- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом основних засобів;
- визначити результат від ліквідації основних засобів та відобразити на рахунках синтетичного обліку.

Вихідні дані: внаслідок будівництва нового автошляху підприємство змушене ліквідувати будівлю майстерень, первісна вартість якої складала 45400 грн, знос – 60 %. У підприємства відсутні витрати на знос будівлі майстерень, у зв'язку з виконанням усіх робіт забудовником. Згідно з актом на списання об'єкта, вартість матеріалів, отриманих після ліквідації майстерень, склала 2600 грн.

Крім того, у звітному періоді підприємство безоплатно отримало виробничий інвентар. Згідно з актом прийняття-передачі, залишкова вартість інвентарю становить 15000 грн, сума нарахованого за період експлуатації зносу – 5000 грн. Ринкову вартість інвентарю за урахуванням зносу оцінено підприємством у сумі 28000 грн. Витрати підприємства на перевезення інвентарю транспортною організацією, без авансу та передплати, становили 2000 грн, крім того ПДВ – 400 грн.

Завдання 6.3.

Мета: вивчити порядок визначення амортизаційних відрахувань за різними методами; ознайомитися з порядком складання розрахунків амортизаційних відрахувань; вивчити синтетичний облік зносу та амортизації основних засобів.

Зміст завдання:

- використовуючи дані таблиці 6.3.1, здійснити розрахунок амортизації основних засобів зазначеними методами за період фактичної експлуатації об'єкта;
- зробити бухгалтерські проводки щодо нарахування та розподілу амортизації основних засобів.

Вихідні дані:

Таблиця 6.3.1

Метод нарахування	Зменшення залишкової вартості	Прискореного зменшення залишкової вартості	Прямолінійний	Кумулятивний	Виробничий
Вихідні дані					
Первісна вартість	50 000	80 000	19 000	330 000	80 000
Ліквідаційна вартість	5 000	8 000	1 000	10 000	5 000

Закінчення табл. 6.3.1

Очікуваний строк експлуатації	5 р.	8 р.	6 р.	4 р.	5 р.
Дата введення в експлуатацію	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2008	31.12.2006	31.12.2005
Дата виведення з експлуатації	31.12.2006	31.12.2009	30.09.2009	31.12.2008	31.12.2007
Плановий обсяг виробництва на строк експлуатації	X	X	X	X	150 000 шт.
Фактично вироблено:					
1-й рік	X	X	X	X	30 000 шт.
2-й рік	X	X	X	X	45 000 шт.

Завдання 6.4.

Мета: вивчити порядок визначення амортизаційних відрахувань за різними методами; ознайомитися з порядком складання розрахунків амортизаційних відрахувань; вивчити синтетичний облік зносу та амортизації основних засобів.

Зміст завдання:

- використовуючи дані таблиці 6.4.1, здійснити розрахунок амортизації основних засобів зазначеними методами за період фактичної експлуатації об'єкта;
- зробити бухгалтерські проводки щодо нарахування та розподілу амортизації основних засобів.

Вихідні дані:

Таблиця 6.4.1

Метод нарахування Вихідні дані	Зменшення залишкової вартості	Прискореного зменшення залишкової вартості	Прямолінійний	Кумулятивний	Виробничий
Первісна вартість	90 000	100 000	177 000	670 000	568 000
Ліквідаційна вартість	8 000	18 000	7 000	50 000	58 000
Очікуваний строк експлуатації	5 р.	8 р.	6 р.	4 р.	5 р.
Дата введення в експлуатацію	31.12.2003	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2006	31.12.2005
Дата виведення з експлуатації	31.12.2005	31.12.2008	30.09.2007	31.12.2008	31.12.2007
Плановий обсяг виробництва на строк експлуатації	X	X	X	X	550 000 шт.
Фактично вироблено:					
1-й рік	X	X	X	X	80 000 шт.
2-й рік	X	X	X	X	125 000 шт.

Тема 7 ОБЛІК ЗАПАСІВ

1. Сутність та класифікація запасів.
2. Первісна вартість та облікова оцінка запасів.
3. Транспортно-заготівельні витрати.
4. Методи оцінки вибуття запасів.
5. Облік надходження та вибуття запасів.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

6. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: запаси, сировина, матеріали, готова продукція, транспортно-заготівельні витрати, FIFO, LIFO, метод ідентифікаційної собівартості, метод середньозваженої собівартості, малоцінні та швидкозношувані предмети.

Контрольні питання

1. Завдання і умови обліку виробничих запасів.
2. Документальне оформлення руху виробничих запасів на підприємстві.
3. Аналітичний облік виробничих запасів на складі і в бухгалтерії.
4. Синтетичний облік руху виробничих запасів на підприємстві.
5. Оцінка вибуття виробничих запасів по методу ФІФО.
6. Оцінка вибуття виробничих запасів по методу ЛІФО.
7. Метод оцінки вибуття виробничих запасів по ідентифікаційній собівартості.
8. Метод оцінки вибуття виробничих запасів за середньозваженої собівартості.
9. Облік переоцінки виробничих запасів.
10. Облік транспортно-заготівельних витрат.
11. Облік оборотних малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Практичні завдання

Завдання 7.1.

Мета: вивчити порядок поточного обліку та розподілу матеріалів і транспортно-заготівельних витрат; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;

- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом запасів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки;
- розрахувати транспортно-заготівельні витрати згідно з формою наведеною у таблиці 7.1.3.

Вихідні дані:

Таблиця 7.1.1

**Залишки на рахунках синтетичного обліку
машинобудівного заводу**

Назва рахунка	Сума, грн
Сировина та матеріали (за фактичною собівартістю)	90600
у тому числі:	
на субрахунку «Транспортно-заготівельні витрати»	2600
Поточний рахунок	74000
Основне виробництво	37234
Короткостроковий кредит банку	90000
Розрахунки з постачальниками та підрядниками	112034
Розрахунки з підзвітними особами	200

Таблиця 7.1.2

Перелік господарських операцій

№	Зміст операції	Сума
1.	Отримано на склад основні матеріали	53700
	у тому числі:	
	матеріали за оптовими цінами	52000
	залізничний тариф	1700
2.	Перераховано з поточного рахунка на погашення кредиту банку	5000
3.	Відображено витрати на розвантаження отриманих основних матеріалів за рахунок підзвітних сум	900
4.	Відпущено зі складу основні матеріали по оптових цінах для виробництва продукції	5700
5.	Списано суму транспортно-заготівельних витрат у частині, що належить до використаних матеріалів	(визначити)
6.	Сплачено акцептовані рахунки постачальників	53700

Таблиця 7.2.3

Розрахунок транспортно-заготівельних витрат

Показники	Вартість матеріалів за оптовими цінами	Транспортно-заготівельні витрати
Залишки на початок періоду		
Надходження за звітний період		
Загалом		
Відсоток транспортно-заготівельних витрат	X	
Використано протягом звітного періоду	X	
Залишок на кінець звітного періоду	X	

Завдання 7.2.

Мета: вивчити порядок поточного обліку та розподілу матеріалів і транспортно-заготівельних витрат; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи; засвоїти порядок оформлення первісних документів щодо надходження та використання матеріалів, а також ведення карток складського обліку; ознайомитися з організацією контролю у бухгалтерії за обліком матеріалів на складі.

Зміст завдання:

- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом запасів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки;
- розрахувати транспортно-заготівельні витрати;
- скласти прибуткові ордери, акт про прийняття матеріалів, накладні, лімітно-забірні карти, вимоги;
- відкрити та заповнити картки складського обліку матеріалів;
- заповнити книгу обліку матеріалів.

Вихідні дані:

Таблиця 7.2.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку фабрики м'яких іграшок

Назва	Одиниця виміру	Ціна (без ПДВ)	Кількість	Сума, грн
Бавовняна тканина	м	2	220	(визначити)
Хутро шгучне	м	30	280	(визначити)
Клей універсальний	шт. уп.	3	500	(визначити)
Картон «Прес»	м ²	2	100	(визначити)
Загалом:	х	х	х	(визначити)
Залишок на рахунку ТЗВ	х	х	х	510

Таблиця 7.2.2

Перелік господарських операцій

№	Зміст операції	Сума
1.	Прийнято до сплати рахунок оптової бази за поставлені матеріали, у тому числі:	
	– бавовняна тканина (100 м за ціною 2,5 грн без ПДВ)	(визначити)
	– хутро шгучне (150 м за ціною 31 грн без ПДВ)	(визначити)
	– картон «Прес» (50 м за ціною 2,8 грн без ПДВ)	(визначити)
	– ПДВ	(визначити)

Закінчення 7.2.2

2.	Перераховано з поточного рахунка оптовій базі за поставлені матеріали	6048
3.	Підзвітною особою придбано клей універсальний: – (50 шт. за ціною 3 грн без ПДВ)	(визначити)
	– ПДВ	(визначити)
4.	Отримано на склад від комбінату «Хвиля» бавовняну тканину: – (100 м за ціною 2,8 грн без ПДВ)	(визначити)
	– ПДВ	(визначити)
5.	Прийнято до сплати рахунок автотранспортного підприємства за доставку матеріалів на склад від постачальника: – вартість транспортних послуг	960
	– ПДВ	(визначити)
6.	З поточного рахунка перераховано контрагентам: – комбінату «Хвиля»	(визначити)
	– автотранспортному підприємству	(визначити)
7.	Нараховано заробітну плату за навантажувально-розвантажувальні роботи працівникам підприємства	1200
8.	Нараховано соціальний страховий внесок	(визначити)
9.	Списано матеріали на виробництво за фактичною собівартістю / середньозваженою собівартістю / ФІФО / ЛІФО:	
	– бавовняна тканина – 330 м	(визначити)
	– хутро штучне – 230 м	(визначити)
	– клей універсальний – 450 шт. – картон «Прес» 120 м ²	(визначити)
10.	Списуються транспортно-заготівельні витрати, що належать до використаних матеріалів	(визначити)

Завдання 7.3.

Мета: вивчити порядок обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на складі та в експлуатації; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом запасів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки.

Вихідні дані:

Таблиця 7.3.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

№	Назва рахунка	Сума, грн
1.	Малоцінні та швидкозношувані предмети на складі та в експлуатації	2500
2.	Витрати на утримання та експлуатацію машин та обладнання	6500
3.	Загальногосподарські витрати	56000
4.	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	7200
5.	Знос МШП	
6.	Сировина та матеріали	54200

Таблиця 7.3.2

Перелік господарських операцій

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Надійшли на склад інструменти загального призначення	3000
2.	Відвантажено цехам основного виробництва МШП	60
3.	Відпущено зі складу в експлуатацію МШП:	
	а) інструменти цехам основного виробництва	30
	б) інструменти цехам допоміжного виробництва	20
	в) господарський інвентар відділу заводоуправління	35
	Загалом	визначити
4.	Вибули з експлуатації МШП:	
	а) інструменти з цехів основного виробництва	25
	у тому числі, брухт	5
	б) інструменти з цехів допоміжного виробництва	20
	у тому числі, брухт	7
	в) господарський інвентар з відділу заводоуправління	15
	у тому числі, брухт	3
	Загалом	визначити
5.	Нараховано знос МШП	
	а) цехам основного виробництва	зробити розрахунки*
	б) цехам допоміжного виробництва	
	в) інвентар відділу заводоуправління	

*Знос нараховувати шляхом відрахування 50 % вартості МШП при передаванні в експлуатацію та решту 50 % (за вирахуванням вартості брухту) при вибутті їх з експлуатації.

Тема 8

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ І ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

1. Форми безготівкових розрахунків.
2. Облік грошових коштів у касі.
3. Облік грошових коштів на банківських рахунках.
4. Облік розрахунків з постачальниками і покупцями.
5. Облік резерву сумнівних боргів.
6. Облік розрахунків по нетоварних операціях.
7. Облік вексельного обороту.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швец В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швец. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).

2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: грошові кошти, дебіторська заборгованість, готівка, безготівкові розрахунки, каса, поточний рахунок, банківський рахунок, сумнівні борги, резерв сумнівних боїв, нетоварні операції, векселі.

Контрольні питання

1. Облік касових операцій і грошових документів.
2. Облік безготівкових розрахунків за допомогою платіжних доручень.
3. Облік безготівкових розрахунків за допомогою акредитивів.
4. Облік безготівкових розрахунків за допомогою чеків.
5. Облік розрахунків за допомогою векселів.
6. Облік операцій по поточним рахункам у банку.
7. Облік кредитних операцій.

Практичні завдання

Завдання 8.1.

Мета: вивчити порядок поточного обліку грошових коштів і дебіторської заборгованості; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- на основі даних таблиці 8.1.1 та 8.1.2 відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом грошових коштів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки;
- скласти оборотну відомість та баланс.

Вихідні дані:

Таблиця 8.1.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

Назва рахунка	Сума, грн
Каса	280
Поточний рахунок в національній валюті	250 000
Розрахунки з покупцями та замовниками	24 000
Розрахунки з бюджетом	3 000
Розрахунки з оплати праці	68 000
Розрахунки з різними дебіторами	3 000
Короткострокові позики	205 280
Розрахунки з соціального страхування	1 000

Таблиця 8.1.2

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Зараховано на поточний рахунок виручку від реалізації готової продукції	15 000
2.	Отримано на поточний рахунок кошти за реалізацію основних засобів	10 000
3.	Сплачено з поточного рахунка витрати на виготовлення продукції	4 000
4.	Перераховано з поточного рахунка на соціальне страхування	1 000
5.	Перераховано заробітну плату на особові рахунки у банку	68 000
6.	Перераховано податок на прибуток	3 000

Завдання 8.2.

Мета: вивчити порядок поточного обліку грошових коштів і дебіторської заборгованості; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- на основі даних таблиці 8.2.1 відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;

- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом грошових коштів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки;
- скласти оборотну відомість та баланс.

Вихідні дані: залишок на рахунку 31 на початок звітнього періоду становив 250 000 грн.

Таблиця 8.2.1

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Зараховано на поточний рахунок виручку від реалізації готової продукції	18 000
2.	Отримано від дебіторів на погашення заборгованості	30 000
3.	Перераховано з поточного рахунка на соціальне страхування	6 000
4.	Перераховано податок на прибуток	3 000
5.	Внесено на поточний рахунок залишок грошей у касі	280
6.	Зараховано на поточний рахунок короткостроковий кредит	25 000

Завдання 8.3.

Мета: вивчити порядок поточного обліку грошових коштів у касі; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- на основі даних таблиці 8.3.1 відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом грошових коштів;
- підрахувати обороти та залишки на рахунку «Каса».

Вихідні дані:

Таблиця 8.3.1

Дані касової книги підприємства

Дата	№ касового ордера	Від кого отримано чи кому надано	Сума, грн	
			Надходження	Видатки
06.04		Залишок на 06.04	2420	–
06.04	198	Іванову Р. П. на господарські потреби	–	300

Закінчення табл. 8.3.1

06.04	199	За квитанцією 10010 здано на поточний рахунок несплачену робітникам і службовцям заробітну плату	–	12000
07.04	200	За чеком 13502 з поточного рахунка на витрати по відрядженню	465	–
08.04	201	Петренку Т. А. під звіт на витрати по відрядженню	–	275
08.04	202	Сидоренку І. І. під звіт на витрати по відрядженню	–	140

Тема 9

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1. Види та класифікація інвестицій.
2. Облік капітального будівництва.
3. Облік фінансових інвестицій, які утримуються до їх погашення.
4. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі.
5. Облік фінансових інвестицій, придбаних з метою наступного продажу.
6. Облік довгострокових і поточних фінансових інвестицій.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

Основні терміни: інвестиції, капітальне будівництво, фінансові інвестиції, довгострокові і поточні фінансових інвестицій, фінансові інвестиції, які утримуються до погашення, облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі, облік фінансових інвестицій для наступного продажу.

Контрольні питання

1. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі.
2. Облік фінансових інвестицій, придбаних з метою наступного продажу.
3. Облік фінансових інвестицій, які утримуються до їх погашення.

Практичні завдання

Завдання 9.1.

Мета: вивчити порядок поточного обліку фінансових інвестицій; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- зробити розрахунок амортизації облігацій за зразком таблиці 9.1.3;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: 15 грудня 2009 р. підприємство «Фортуна» придбало 15 облігацій підприємства «Удача» номінальною вартістю 15 000 грн за 18 000 грн. Встановлена відсоткова ставка 6 %, що буде сплачуватися кожного року 31 грудня, термін погашення облігацій – 2 роки.

Таблиця 9.1.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку

Назва рахунка	Сума, грн
Основні засоби	100 000
Знос основних засобів	22 000
Розрахунки з вітчизняними постачальниками	16 000
Поточні рахунки в національній валюті	21 000
Статутний капітал	121 000
Основне виробництво	20 000
Сировина й матеріали	18 000

Таблиця 9.1.2

Перелік господарських операцій

№	Зміст операції	Сума
1.	Підприємство придбало облігації	18 000
2.	Нараховуються відсотки по облігаціям (щорічно до дати погашення)	900
3.	Списується сума премії	визначити
4.	Надійшли на поточний рахунок відсотки з облігацій	900
5.	Списується на фінансові результати: – отримані відсотки з облігацій – амортизація премії	900 визначити
6.	Списується фінансовий результат за 2010 рік	визначити

Таблиця 9.1.3

Розрахунок амортизації премії

Дата	Номінальний відсоток	Сума відсотка за ефективною ставкою	Сума амортизації премії	Балансова вартість облігацій
1.	2.	3.	4.	5.
15.12.2009 р.				18 000
31.12.2010 р.				
31.12.2011 р.				

Завдання 9.2.

Мета: вивчити порядок поточного обліку фінансових інвестицій; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- зробити розрахунок амортизації дисконту облігацій до моменту їх погашення;
- визначити балансову вартість облігацій на 31 грудня 2008 року;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: 15 грудня 2008 року підприємство «Край» придбало як довгострокові інвестиції 15 облігацій підприємства «Коровай» номінальною вартістю 18 000 грн за 21 000 грн. Облігації мають встановлену ставку відсотків 6 %, які будуть сплачуватися кожного року 31 грудня. Облігації мають бути погашені через 4 роки – 31 грудня 2011 р.

Завдання 9.3.

Мета: вивчити методи обліку довгострокових фінансових інвестицій; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- визначити метод обліку довгострокових фінансових інвестицій, який має застосувати підприємство «Перемога»;
- визначити балансову вартість довгострокових інвестицій на 31 грудня 2010 року;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: підприємство «Перемога» 1 березня 2010 року придбало 53 500 акцій підприємства «Промінь» за ціною 1,8 грн за акцію при номінальній вартості акції 1 грн. На дату продажу своїх акцій підприємство «Промінь» мало 107 000 випущених простих акцій. За 2010 рік підприємство «Промінь» оголосило прибуток у розмірі 13 500 грн і дивіденди в розмірі 4 500 грн.

Завдання 9.4.

Мета: вивчити особливості обліку фінансових інвестицій; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- визначити балансову вартість інвестицій на 31 грудня 2010 р.;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: підприємство «Альфа» 1 червня 2010 року придбало 3 000 акцій підприємства «Омега», що становить 10 % загальної кількості акцій емітента. Ціна придбання становила 4 200 грн за номінальної вартості акції 1,2 грн. 10 грудня 2010 року було продано 2000 акцій підприємства «Омега» за ціною 2 грн за акцію. 31 грудня 2010 року ринкова вартість акцій не змінилася і становила 2 грн.

Тема 10

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

1. Сутність статутного капіталу.
2. Формування статутного капіталу на підприємствах різних форм власності.
3. Облік статутного капіталу на державному та приватному підприємстві.
4. Облік статутного капіталу в господарських товариствах.
5. Облік емісії (випуску) та продажу акцій. Облік акції власної емісії, викупленої в акціонерів.
6. Облік розрахунків з учасниками. Облік неоплаченого капіталу.
7. Облік формування та використання додаткового капіталу.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).

2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: власний капітал, статутний капітал, додатковий капітал, вилучений капітал, неоплачений капітал, розрахунки з учасниками, емісія акцій, анулювання акцій.

Контрольні питання

1. Облік формування та змін статутного капіталу.
2. Облік формування та використання додаткового капіталу.
3. Облік неоплаченого та вилученого капіталу.
4. Облік резервного капіталу.
5. Облік розрахунків з учасниками.
6. Облік формування та використання додаткового капіталу.

Практичні завдання

Завдання 10.1.

Мета: вивчити порядок обліку формування статутного капіталу акціонерного товариства; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з формуванням статутного капіталу акціонерного товариства;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;

- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: засновники вирішили створити публічне акціонерне товариство з статутним капіталом 2 млн грн, поділеним на 200 тис. простих акцій номіналом 10 грн/шт. Згідно з установчим договором акції розміщують за номіналом з оплатою грошима та майном. За 160 тис. акцій засновники-фізособи переказали на рахунок у банку 1,6 млн грн, а за 40 тис. акцій засновники-юрособи передали промислове обладнання (для створюваного АТ – це основні засоби 3 групи) ринковою вартістю 400 тис. грн (у т. ч. ПДВ – 66,67 тис. грн). Вартість послуг депозитарію з обслуговування емісії – 100 тис. грн.

Завдання 10.2.

Мета: вивчити порядок обліку збільшення статутного капіталу акціонерного товариства; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу акціонерного товариства за рахунок додаткової емісії акцій;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: загальні збори засновників публічного акціонерного товариства (платник податку на прибуток і ПДВ) вирішили збільшити статутний капітал на 500 тис. простих акцій номіналом 10 грн/шт. Вартість послуг депозитарію цінних паперів з обслуговування емісії – 25 тис. грн. Акції розмістили серед акціонерів за ринковою ціною – 15 грн/шт., усього від них надійшло на рахунок у банку 750 тис. грн.

Завдання 10.3.

Мета: вивчити порядок обліку власного капіталу акціонерного товариства; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- визначити розмір зареєстрованого статутного капіталу АТ після зміни установчих документів;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною з операцій.

Вихідні дані: на обліку АТ перебуває 200 000 простих акцій номінальною вартістю 1 грн, які було викуплено в попередньому році за курсовою вартістю 1,5 грн/шт. Статутний капітал АТ становить 2 млн грн.

Загальними зборами акціонерів прийнято рішення анулювати 100 000 викуплених акцій та зменшити статутний капітал товариства, решту 100 000 раніше викуплених акцій розмістити повторно за грошові кошти безготівковим розрахунком. Акціонерне товариство реалізувало 45 000 акцій першому покупцю за ціною викупу та 55 000 – другому покупцю за номінальною вартістю. Кошти від повторного розміщення акцій отримано своєчасно згідно з умовами укладених договорів.

Тема 11

ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

1. Сутність та складові кредиторської заборгованості.
2. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками.
3. Облік розрахунків з бюджетом та розрахунків з позабюджетних платежів.
4. Облік розрахунків за векселями та кредитів банку.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: кредиторська заборгованість, поточні зобов'язання, розрахунки з постачальниками та підрядниками, розрахунки з бюджетом, позабюджетні платежі, інші кредитори, вексель, акредитив, платіжне доручення, банківський кредит, кредитна угода, договір застави, договір поруки, договір страхування майна, кредитний рахунок.

Контрольні питання

1. Облік безготівкових розрахунків за допомогою платіжних доручень.

2. Облік безготівкових розрахунків за допомогою акредитивів.

3. Облік безготівкових розрахунків за допомогою чеків.

4. Облік розрахунків за допомогою векселів.

5. Облік кредитних операцій за умов короткострокового кредитування.

6. Облік кредитних операцій за умов довгострокового кредитування.

Практичні завдання

Завдання 11.1.

Мета: вивчити порядок обліку зобов'язань підприємства, зокрема, щодо банківських кредитів; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- скласти графік погашення кредиту за зразком таблиці 11.1.1;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані: 1 квітня 2010 р. ТОВ «Сокіл» отримало кредит на суму 180 000 грн на строк 9 місяців під 25 % річних. Відсотки сплачуються щоквартально разом з основною сумою кредиту рівними платежами по 60 000 грн за квартал. У заставу передано технологічне обладнання на суму 288 000 грн. У зв'язку з отриманням кредиту витрати підприємства були такими:

- послуги з оцінки майна – 1000 грн, крім того ПДВ;
- нотаріальні посвідчення договору застави – 300 грн (без ПДВ);
- відкриття позикового рахунку – 150 грн (без ПДВ).

Таблиця 11.1.1

Квартал	Заборгованість на початок кварталу, грн	Сума відсотків, грн	Погашення позики, грн	Щоквартальний платіж, грн	Заборгованість на кінець кварталу, грн
I					
II					
III					
Разом					

Завдання 11.2.

Мета: вивчити порядок обліку зобов'язань підприємства, зокрема тих забезпечених векселями; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій, що пов'язані із забезпеченням зобов'язань, виданими векселями, та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані: підприємство придбало в установі банку 5 бланків векселів за ціною 1 грн за бланк, без ПДВ та сплатило державне мито. За отримані від постачальника товари на суму 60 000 грн (у т. ч. ПДВ), на умовах комерційного кредиту, підприємство видало вексель номінальною вартістю 60 000 грн за ставкою 25 % річних, строком на 60 днів.

Завдання 11.3.

Мета: вивчити порядок обліку зобов'язань підприємства, зокрема за розрахунками з постачальниками та підрядниками; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- на підставі вихідної інформації про зміст господарських операцій з розрахунків з постачальниками та підрядниками за березень 2010 р. сформулювати перелік господарських операцій, що пов'язані із розрахунками з постачальниками та підрядниками, та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані:

Таблиця 11.3.1

Перелік господарських операцій

№№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Складено акт прийняття-передачі виконаних робіт, пов'язаних з будівництвом матеріального складу: а) вартість будівництва б) ПДВ	100 000 20 000
2.	Отримано та оприбутковано від постачальників виробничі матеріали: а) вартість матеріалів б) ПДВ	50 000 10 000
3.	Акцептовано рахунки підприємств за виконані роботи, пов'язані з ремонтом виробничого обладнання (відновлення попереднього ресурсу): а) вартість робіт б) ПДВ	20 000 4 000
4.	Акцептовано рахунки підприємств за виконані роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків урагану: а) вартість робіт б) ПДВ	5 000 1 000
5.	Акцептовано рахунки підприємств за виконані роботи, пов'язані з наданням консультацій з питань податкового обліку: а) вартість робіт б) ПДВ	8 000 1 600
6.	Акцептовано рахунки підприємств за виконані роботи, пов'язані з транспортуванням готової продукції покупцю: а) вартість робіт б) ПДВ	2 000 400
7.	Акцептовано рахунки підприємств за виконані роботи, пов'язані з розробкою технічного проекту будівництва науково-дослідної лабораторії: а) вартість робіт б) ПДВ	4 000 800
8.	Виставлено вимоги транспортному підприємству за невиконання умов договору	2 000
9.	Нараховано ремонтним підприємством фінансові санкції за невиконання договору	1 000

Закінчення табл.11.3.1

10.	Погашено заборгованість перед постачальниками та підрядниками:	
	– з каси;	500
	– з поточного рахунка;	1 500
	– з підзвітних сум;	150
	– короткостроковими вексялями;	700
	– за рахунок короткострокового кредиту;	2 000
	– акредитивами	1 600

Тема 12

ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

1. Основи організації обліку праці та витрат на її оплату.
2. Облік персоналу і використання робочого часу.
3. Облік встановлених норм виробітку.
4. Нарахування заробітної плати. Утримання із заробітної плати.
5. Облік розрахунків з персоналом по оплаті праці.
6. Облік розрахунків щодо єдиного державного соціального страхування.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинца. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швец В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швец. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практич. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).

2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: оплата праці, заробітна плата, основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, мінімальна заробітна плата, норма часу, нарахування, утримання, депонування, сплата заробітної плати, єдине державне соціальне страхування.

Контрольні питання

1. Облік чисельності працівників, робочого часу та виробітки.
2. Аналітичний облік заробітної плати.
3. Синтетичний облік нарахування основної і додаткової заробітної плати.
4. Облік відрахувань із заробітної плати.
5. Облік забезпечення оплати відпусток працівникам.
6. Розрахунок і відображення в обліку допомоги з тимчасової непрацездатності.
7. Облік видачі і депонування заробітної плати.
8. Облік розрахунків з оплати праці у натуральній формі.
9. Облік розрахунків по страхуванню.

Практичні завдання

Завдання 12.1.

Мета: вивчити порядок поточного обліку праці, її оплати та соціального страхування; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- скласти розрахунково-платіжну відомість для працівників підприємства;
- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки.

Вихідні дані:

Таблиця 12.1.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку

Назва рахунків	Сума, грн
Основні засоби	134 200
Знос основних засобів	30 000
Розрахунки з вітчизняними постачальниками	89 935
Поточні рахунки в національній валюті	88 600
Статутний капітал	192 300
Прибуток нерозподілений	28 300
Готова продукція	54 250
Розрахунки з підзвітними особами	485
Сировина й матеріали	63 000

Таблиця 12.2.2

**Відомості про умови організації
та оплати праці робітника у січні звітного року**

№	Показники	Значення
1.	Професія	Токар
2.	Розряд	5
3.	Тарифна ставка, грн	1,60
4.	Рівень виконання норм виробки, %	125
5.	Режим роботи	однозмінний графік п'ятиденного тижня
6.	Стаж роботи	7 років
7.	Тимчасова непрацездатність у січні	5 робочих днів
8.	Доход за шість місяців (120 відпрацьованих днів) до хвороби	18000 грн
9.	Сплачує аліменти за одну дитину	25 %
10.	Розмір доплат за преміальною системою	27 %

Таблиця 12.1.3

**Відомості про умови організації
та оплати праці робітника у січні звітного року**

№	Показники	Значення
1.	Професія	Електромонтер
2.	Розряд	6
3.	Тарифна ставка, грн	1,55
4.	Режим роботи	Кожного дня з 16:00 до 24:00
5.	Чергова відпустка	3 з до 13 січня
6.	Дохід за 12 місяців до уходу у відпустку	33000 грн
7.	Розмір доплат за преміальною системою	20 %
8.	Аванс за першу частину місяця	40 %

Таблиця 12.1.4

Перелік господарських операцій

№	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1.	Нарахована основна заробітна плата	визначити
2.	Нарахована додаткова заробітна плата	визначити
3.	Нараховано допомогу з тимчасової втрати працездатності	визначити
4.	Нараховано єдиний внесок на державне соціальне страхування	визначити
5.	Утримано з заробітної плати: а) прибутковий податок; б) єдиний внесок на державне соціальне страхування; в) аліменти	визначити визначити визначити

Завдання 12.2.

Мета: вивчити порядок обліку праці та заробітної плати; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відкрити рахунки синтетичного обліку та вказати у них залишки на початок періоду;
- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією, пов'язаною з рухом запасів;
- рознести господарські операції по рахунках, підрахувати обороти та залишки.

Вихідні дані:

Таблиця 12.2.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

Назва рахунків	Сума, грн
Основні засоби	43 200
Знос основних засобів	20 000
Розрахунки з вітчизняними постачальниками	9 000
Поточні рахунки в національній валюті	7 100
Статутний капітал	65 800
Прибуток нерозподілений	4 500
Основне виробництво	2 000
Сировина й матеріали	7 000

Таблиця 12.2.2

Перелік господарських операцій

№	Зміст господарських операцій	Сума, грн
1.	Нарахована заробітна плата:	
	– основним робітникам збирального цеху	12 850
	– робітникам інструментального цеху	1 240
	– робітникам, які обслуговують обладнання збирального цеху	890
	– робітникам за ремонт малоцінного та швидкозношуваного інструменту загального призначення	120
	– робітникам за ремонт малоцінного та швидкозношуваного інструменту цільового призначення	90
	– робітникам за виправлення бракованої продукції	46
	– робітникам за час простою з вини адміністрації цеху	92
	– робітникам за час простою з вини відділу забезпечення	101
	– робітникам за час простою внаслідок стихійного лиха	228
2.	Нарахована заробітна плата адміністративно-управлінського апарату цеху	412
3.	Нарахована заробітна плата адміністративно-управлінського апарату підприємства	610
4.	Нарахована заробітна плата:	
	– робітникам-пакувальникам продукції на складі відділу збуту	143
	– робітникам, задіяним на роботах із ліквідації наслідків стихійного лиха	280
	– вантажникам за розвантаження матеріалів, які надійшли на підприємство	90
	– робітникам за роботу по капітальному ремонту основних засобів господарським способом	108
	– робітникам за розбирання ліквідованого об'єкта	42
5.	Нарахована матеріальна допомога	260
6.	Здійснено утримання з заробітної плати робітників:	
	– податок з доходу фізичних осіб	988
	– за виконавчим листом	100
	– на покриття матеріального збитку	150
	– на соціальне страхування	190

Тема 13

ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1. Сутність та класифікація витрат.
2. Завдання обліку витрат за їх елементами.
3. Витрати операційної діяльності.
4. Облік витрат на виробництво продукції (робіт, послуг).
5. Облік та розподіл загальновиробничих витрат.
6. Облік адміністративних витрат.
7. Надзвичайні витрати.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: витрати, витрати звичайної діяльності, витрати операційної діяльності, витрати інвестиційної діяльності, витрати фінансової діяльності, витрати на виробництво продукції, прямі витрати, непрямі витрати, постійні витрати, змінні витрати, собівартість, матеріальні витрати, трудові витрати, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут.

Контрольні питання

1. Мета та основні етапи обліку витрат на виробництво продукції.
2. Запис операцій на рахунку 231 «Основне виробництво».
3. Облік прямих витрат на виробництво продукції.
4. Облік і розподіл витрат допоміжного виробництва.
5. Облік і розподіл загальновиробничих витрат.
6. Облік браку у виробництві.
7. Облік адміністративних витрат.
8. Облік витрат на збут продукції.
9. Облік витрат і доходів іншої звичайної діяльності.
10. Облік витрат і доходів від надзвичайних подій.
11. Облік витрат і доходів майбутніх періодів.
12. Облік витрат і доходів від іншої операційної діяльності.
13. Аналітичний облік витрат виробництва.

Практичні завдання

Завдання 13.1

Мета: вивчити порядок обліку та розподілу витрат діяльності підприємства, у тому числі на виробництво продукції, фінансової та інвестиційної діяльності; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання: визначити собівартість реалізованої продукції, величину адміністративних витрат, витрат на збут, витрат від іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Вихідні дані: на склад підприємства надійшло 200 одиниць виробленої продукції. Дебетовий оборот за рахунком 26 «Готова продукція» становить 22 000 грн. Підприємством реалізовано 150 одиниць продукції за ціною 410 грн за одиницю (з ПДВ). На кінець звітного періоду підприємство не має залишків незавершеного виробництва.

Протягом звітного періоду витрати підприємства були такими:

- витрати на виготовлення та випробування моделей і зразків із раціоналізаторських пропозицій – 6 000 грн;
- витрати на сигналізацію – 3 800 грн;
- заробітна плата менеджерів з реалізації готової продукції – 10 130 грн;
- витрати з надсилання запрошень акціонерам на загальні збори – 2 100 грн;
- заробітна плата офісних працівників підприємства – 15 730 грн;
- від’ємна курсова різниця з експорту готової продукції – 1 200 грн;
- збитки від списання безнадійної заборгованості покупців – 1 673 грн;
- збиток від акцій асоційованого підприємства – 3 380 грн;
- штрафні санкції за порушення податкового законодавства – 314 грн.

Завдання 13.2

Мета: вивчити порядок обліку та розподілу витрат діяльності підприємства, зокрема на виробництво продукції; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією;
- підрахувати обороти і залишки по рахунках;
- скласти оборотну відомість та баланс.

Вихідні дані: дані наведено у таблицях.

Таблиця 13.2.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

Назва рахунка	Сума, грн
Основне виробництво	18 500
Витрати майбутніх періодів	600
Резерв майбутніх виплат і платежів	420

Таблиця 13.2.2

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Згідно з відомістю розподілу відпущено зі складу матеріали:	
	– основному виробництву на виготовлення продукції	25 720
	– допоміжному виробництву на виконання робіт	2 300
	– на утримання обладнання	1 530
	– на утримання будівлі цеху	750
2.	– на утримання будівлі загальнозаводського призначення	430
	Відпущено паливо:	
3.	– основному виробництву на технологічні потреби	2 640
	– допоміжному виробництву	1 050
3.	Оприбутковано на склад відходи основного виробництва	460
4.	Згідно з відомістю розподілу нараховано основну заробітну плату:	
	– робітникам основного виробництва	12 780
	– робітникам допоміжного виробництва	3 070
	– робітникам, які обслуговують обладнання	740
	– цеховому персоналу	360
5.	– персоналу заводууправління	640
	Нараховано резерв на оплату відпусток робітникам:	
	– основного виробництва	1 020
6.	– допоміжного виробництва	240
	– робітникам, які обслуговують обладнання	60
6.	Нараховано заробітну плату робітникам за період відпустки	940
7.	Здійснено відрахування від нарахованої заробітної плати на соціальне страхування:	
	– робітникам основного виробництва	1 278
	– робітникам допоміжного виробництва	307
	– робітникам, які обслуговують обладнання	74
	– за цеховими витратами	56
	– за загальнозаводськими витратами	64
8.	– робітникам за період відпустки	94
	Нараховано амортизацію:	
	– обладнання	430
9.	– будівлі цеху	240
	– будівлі заводууправління	320
9.	Нараховано знос малоцінних та швидкозношуваних предметів, що використовуються:	
	– у цеху	120
	– у заводууправлінні	140

Закінчення табл. 13.2.2

10.	Отримано від проєктної організації витрати на підготовку виробництва нової продукції	3 440
11.	Списано на основне виробництво витрати на підготовку нових видів продукції	890
12.	Виявлено остаточний брак в основному виробництві	190
13.	Понесено витрати на виправлення браку:	
	– вартість матеріалів	70
	– нараховано заробітну плату робітникам	30
	– питома вага виробничих витрат	60 %
14.	Оприбутковано брак продукції за ціною можливого використання	50
15.	Утримано з винуватців браку	120
16.	Списано втрати від браку	визначити
17.	Списано витрати на допоміжне виробництво	визначити
18.	Списано витрати на основне виробництво	визначити
19.	Виготовлено в основному виробництві та передано на склад готову продукцію	62 300

Тема 14

ОБЛІК ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1. Сутність та класифікація доходів підприємства.
 2. Собівартість реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг).
 3. Облік доходів і витрат від іншої операційної діяльності.
 4. Облік результатів діяльності від участі в капіталі.
 5. Облік доходів і витрат фінансової діяльності.
 6. Облік доходів і витрат іншої звичайної діяльності.
 7. Облік формування та оподаткування фінансових результатів діяльності.
 8. Облік використання прибутку на створення резервного капіталу.
- Облік нарахування та виплати дивідендів учасникам товариства.
Оподаткування дивідендів.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутиця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.
6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.
7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.
8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: дохід, реалізація продукції, собівартість, дохід від участі в капіталі, дохід від фінансової діяльності, фінансові результати, резерв, дивіденди, податок на прибуток, податкові різниці.

Контрольні питання

1. Облік готової продукції.
2. Облік реалізації продукції (робіт, послуг).
3. Облік бартерних (товарообмінних) операцій.
4. Облік доходів і витрат від іншої операційної діяльності.
5. Облік результатів діяльності від участі в капіталі.
6. Облік доходів і витрат фінансової діяльності.
7. Облік доходів і витрат іншої звичайної діяльності.
8. Облік формування фінансових результатів діяльності підприємства.
9. Облік використання прибутку підприємства.

Практичні завдання

Завдання 14.1.

Мета: вивчити порядок поточного обліку доходів і фінансових результатів, зокрема від виробництва та реалізації продукції; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- визначити фінансовий результат від реалізації готової продукції;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані: підприємство «Іграшка» виробляє та реалізує дитячі ігри та іграшки. Протягом травня було виготовлено таку продукцію: гра «Менеджер» – 100 комплектів на суму 15 000 грн, гра «Іподромні перегони» – 50 комплектів на суму 5 000 грн, гра «Водолаз» – 70 комплектів на суму 3 500 грн. Готову продукцію оприбутковано на склад. Крім того, у травні підприємством реалізовано: гра «Менеджер» – 70 комплектів за ціною 200 грн, у т. ч. ПДВ; гра «Іподромні перегони» – 35 комплектів за ціною 150 грн, у т. ч. ПДВ; гра «Водолаз» – 60 комплектів за ціною 70 грн, у т. ч. ПДВ.

Завдання 14.2.

Мета: вивчити порядок поточного обліку доходів і фінансових результатів; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- відобразити господарські операції, що наведено у таблиці 14.2.1 за звітний період у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією.

Вихідні дані:

Таблиця 14.2.1

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Списано прибуток, отриманий від реалізації готової продукції	1 500 000
2.	Отримано штрафи та пеня	15 000
3.	Надійшли від покупця раніше списані за збитки кошти	6 000
4.	Надійшли кошти від наданих в оренду об'єктів основних засобів	12 000
5.	Сплачено недоїмку за порушення договірних обов'язків	8 000
6.	Погашено відсотки за довгостроковими кредитами	15 000
7.	Списано збитки по анульованих виробничих замовленнях	8 000
8.	Відображено дивіденди, отримані на акції	150 000
9.	Списано збитки від нестачі та розкрадання	10 000
10.	Списано витрати, пов'язані з придбанням іноземної валюти	16 000

Завдання 14.3.

Мета: вивчити порядок обліку та формування фінансових результатів; засвоїти кореспонденцію рахунків щодо відображення цих операцій та первісні документи.

Зміст завдання:

- сформулювати перелік господарських операцій за звітний період та відобразити їх у журналі реєстрації господарських операцій;
- вказати первісні документи та кореспонденцію рахунків за кожною операцією;
- підрахувати обороти і залишки по рахунках;
- скласти оборотну відомість та баланс.

Вихідні дані: дані про залишки на синтетичних рахунках, обороти по рахунках та здійснені господарські операції наведено у таблицях.

Таблиця 14.3.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

Назва рахунка	Сума, грн
Матеріали	300 000
Переоцінка товарно-матеріальних цінностей (уцінка)	5 000
Основне виробництво	180 000
Готова продукція	250 000
Поточний рахунок	1 800 000
Розрахунки з різними дебіторами (дебіторська заборгованість)	27 000
Нестача та втрати від псування цінностей	10 000
Обслуговування виробництва та господарства	11 000

Таблиця 14.3.2

Обороти по рахунках за звітний період

Назва рахунка	Оборот	
	дебет	кредит
Реалізація продукції (прибуток)	3 800 000	5 300 000
Реалізація та інше вибуття основних засобів (прибуток)	1 600 000	1 607 000
Реалізація інших активів (прибуток)	800 500	822 500

Таблиця 14.3.3

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Списано прибуток, отриманий від реалізації товарної продукції	1 500 000
2.	Списано прибуток від реалізації основних засобів	7 000

Закінчення табл. 14.3.3

3.	Списано прибуток від реалізації нематеріальних активів та інших матеріальних цінностей	22 000
4.	Списано прибуток від експлуатації житлово-комунального господарства	11 000
5.	Отримано штрафи, пені, неустойки	15 000
6.	Отримано на рахунок кошти від покупців, раніше списані на збитки	6 000
7.	Надійшли кошти від надання в оренду основних засобів	12 000
8.	Сплачено неустойку за порушення договірних зобов'язань	8 000
9.	Погашено відсотки за довгостроковим кредитом	15 000
10.	Зараховано різницю між номінальною та купівельною вартістю векселя	5 000
11.	Прострочено термін позивної давності за векселем	20 000
12.	Відображено відсотки за сплаченим довгостроковим векселем	13 000
13.	Відображено суму позитивної курсової різниці від валютних операцій	35 000
14.	Списано збитки від анульованих виробничих замовлень	8 000
15.	Відображено втрати від стихійного лиха:	
	– матеріалів	10 000
	– готової продукції	20 000
	– витрат на оплату праці з ліквідації наслідків стихійного лиха	50 000
16.	Відображено доходи від дольової участі в інших підприємствах	100 000
17.	Відображено дивіденди, отримані на акції	150 000
18.	Списано витрати на утримання законсервованого цеху	50 000
19.	Списано витрати по нестачах і крадіжках	10 000
20.	Відображено від'ємну курсову різницю по валютних рахунках	16 000
21.	Списано витрати, пов'язані з придбанням іноземної валюти	6 000
22.	Списано судові витрати	17 000
23.	Відображено уцінку матеріалів	5 000
24.	Відображено втрати, не компенсовані страховим покриттям	5 000

Тема 15 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

1. Сутність та призначення фінансової звітності.
2. Склад фінансової звітності та вимоги до її складання.
3. Взаємозв'язок форм фінансової звітності.
4. Порядок складання, затвердження і подання звітності.
5. Методика порівняння показників форм фінансової звітності.
6. Аналіз фінансового стану підприємства за даними звітності.

Основна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2006. – 834 с.
3. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : Кондор, 2007. – 954 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Кондор, 2004. – 200 с.
5. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С. Ф. Голов. – К. : Кондор, 2007. – 522 с.
6. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практ. пос. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Кондор, 2001.
7. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна і методична база : навчальний посібник / А. Г. Загородній. – К. : «А.С.К», 2007. – 240 с.
8. Лишипенко О. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / О. В. Лишипенко. – К. : Кондор, 2006. – 630 с.
9. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Л. К. Сук. – К. : Кондор, 2008. – 570 с.
10. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник / В. В. Собко. – К. : Кондор, 2006. – 526 с.

Нормативно-правові акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями).
2. Порядок подання фінансової звітності: Затв. Постановою Кабінету Міністрів від 28.02.00 р. № 419.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1-32.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291.

6. Порядок ведення касових операцій в національній валюті України: Затв. постановою НБУ від 13.10.2001 р. № 334.

7. Інструкція № 7 «Про безготівкові розрахунки в господарському обороті України»: Затв. постановою Правління НБУ від 02.08.96 р. № 204.

8. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Мінфіну від 11.08.94 р. № 69.

Основні терміни: фінансова звітність, форма звітності, показники звітності, баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, фінансовий стан, ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність.

Контрольні питання

1. Зміст, призначення і порядок складання форм фінансової звітності.
2. Оцінка майнового стану підприємства за даними балансу.
3. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
4. Оцінка платоспроможності (ліквідності) підприємства.
5. Аналіз фінансових результатів підприємства.
6. Аналіз ділової активності підприємства.

Практичні завдання

Завдання 15.1.

Мета: вивчити порядок складання фінансової звітності, зокрема балансу, а також аналізу фінансового стану підприємства за результатами фінансової звітності.

Зміст завдання:

- скласти баланс підприємства та проаналізувати його фінансовий стан;
- зробити висновки та пропозиції щодо покращення діяльності підприємства.

Вихідні дані: залишки на рахунках підприємства станом на 31.12.10 наведено у таблиці 15.1.1, а господарські операції – у таблиці 15.1.2.

Таблиця 15.1.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

№	Назва рахунка	Сума, тис. грн
1.	Каса в національній валюті	571
2.	Поточні рахунки в національній валюті	57 300
3.	Розрахунки з вітчизняними партнерами (дебіторами)	3 800
4.	Товари на складі	2 154
5.	Вилучені акції	4 500
6.	Розрахунки з вітчизняними партнерами (кредиторами)	10 725
7.	Резерв сумнівних боргів	140
8.	Розрахунки з оплати праці	825
9.	Основні засоби	58 575
10.	Статутний капітал	76 200
11.	Емісійний дохід	11 300
12.	Інший додатковий капітал	9 035
13.	Дохід від реалізації товарів	44 100
14.	Собівартість реалізованих товарів	21 200
15.	Витрати на збут	11 925
16.	Адміністративні витрати	2 800
17.	Знос основних засобів	10 500
18.	Розрахунки з податку на прибуток	2 453
19.	Видатки з податку на прибуток від звичайної діяльності	2 453

Таблиця 15.2.2

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, тис. грн
1.	Реалізовано товари	54 600
2.	Придбано товари	12 200
3.	Нараховано витрати на управління	3 200
4.	Нараховано витрати на збут	18 240
5.	Повторно випущено в обіг вилучені акції	4 500
6.	Створено резерв сумнівних боргів	200
7.	Нараховано амортизацію	500
8.	Проведено інвентаризацію товарних запасів і виявлено розмір їх собівартості	854
9.	Оголошено дивіденди на випущені акції	2 000
10.	Здійснено операції з постачальниками та збільшено кредиторську заборгованість	2 250
11.	Здійснено операції з покупцями та збільшено дебіторську заборгованість	1 260

Завдання 15.2.

Мета: вивчити порядок складання фінансової звітності, зокрема звіту про фінансові результати, а також аналізу фінансового стану підприємства за результатами фінансової звітності.

Зміст завдання:

- скласти звіт про фінансові результати підприємства та проаналізувати його фінансовий стан;
- зробити висновки та пропозиції щодо покращення діяльності підприємства.

Вихідні дані: підприємство виготовило 520 виробів готової продукції. Дебетовий оборот по рахунку 23 «Виробництво» становить 62 400 грн. Підприємство не має залишків незавершеного виробництва на кінець року. Протягом звітного періоду було реалізовано 200 виробів за ціною 210 грн (з ПДВ).

Витрати на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність склали:

- витрати на пакування готової продукції – 324 грн;
- позитивна курсова різниця з імпорту виробничого обладнання – 157 грн;
- знос будинку відпочинку – 417 грн;
- отримані відсотки по облігаціях – 1 520 грн;
- дохід від списання безнадійної кредиторської заборгованості за придбання обладнання – 2 100 грн;
- відсотки за банківськими кредитами – 335 грн;
- збитки від уцінки будівлі складу готової продукції – 847 грн;
- штрафи, отримані за порушення терміну виконання договору поставки матеріалів – 1263 грн;
- витрати на нарахування ПДВ на залишкову вартість ліквідованого обладнання, термін експлуатації якого ще не минув – 608 грн;
- утримання офісних працівників підприємства – 6000 грн;
- амортизація будівлі складу, сировини та основних матеріалів – 367 грн;
- матеріальна допомога робітникам підприємства – 1 760 грн;
- прибуток від акцій дочірнього підприємства – 585 грн;
- збитки від нестачі матеріалів на складі – 449 грн;
- виручка від реалізації сировини – 1 350 грн;
- собівартість реалізованих виробничих запасів – 890 грн;
- підприємство за звітний період використало одержаний чистий прибуток за такими напрямками: на збільшення статутного капіталу – 5 %, на поповнення резервного капіталу – 15 %.

Завдання 15.3.

Мета: вивчити порядок складання фінансової звітності, зокрема звіту про фінансові результати, а також аналізу фінансового стану підприємства за результатами фінансової звітності.

Зміст завдання:

- скласти звіт про фінансові результати підприємства на основі даних таблиці 15.3.1 та проаналізувати його фінансовий стан;
- зробити висновки та пропозиції щодо покращення діяльності підприємства.

Вихідні дані:

Таблиця 15.3.1

№	Показник	Сума, тис. грн
1	Заробітна плата працівників основного виробництва	6,4
2	Заробітна плата адміністративного персоналу	3,0
3	Заробітна плата персоналу управління цехами	3,6
4	Нарахування на заробітну плату здійснено згідно з чинним законодавством	визначити
5	Собівартість витрачених матеріалів	0,9
6	Амортизація основних засобів	0,8
7	Витрати на рекламу	0,5
8	Витрати на доставку реалізованої продукції	0,3
9	Вартість реалізованої продукції (з ПДВ)	2,0
10	Нараховані дивіденди до одержання	0,2
11	Інші операційні витрати	0,1

Завдання 15.4.

Мета: вивчити порядок складання фінансової звітності, зокрема звіту про власний капітал, а також аналізу фінансового стану підприємства за результатами фінансової звітності.

Зміст завдання:

- скласти звіт про власний капітал підприємства на основі даних таблиці 15.4.1 та 15.4.2 і проаналізувати його фінансовий стан;
- зробити висновки та пропозиції щодо покращення діяльності підприємства.

Вихідні дані:

Таблиця 15.4.1

Залишки на рахунках синтетичного обліку на початок періоду

№	Назва рахунка	Сума, тис. грн
1.	Статутний капітал	118,0
2.	Додатково вкладений капітал	8,2
3.	Нерозподілений прибуток	48,2
4.	Вилучений капітал	(5,0)
5.	Неоплачений капітал	(10,2)
6.	Всього	159,2

Таблиця 15.4.2

Перелік господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Сума, грн
1.	Безоплатно отримано нематеріальні активи	40 000
2.	Викуплено акції власної емісії	10 000
3.	Отримано чистий прибуток за рік	55 000
4.	Оголошено дивіденди	20 000
5.	Частина прибутку спрямовано на поповнення статутного капіталу	5 000
6.	Частина прибутку спрямовано на створення резервного капіталу	20 000
7.	Отримано благодійний внесок	8 600
8.	Частина нарахованих дивідендів спрямовано на поповнення статутного капіталу	5 000

Завдання 15.5.

Мета: вивчити порядок складання фінансової звітності, зокрема балансу, згідно з націоналами та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Зміст завдання: на основі даних про господарські засоби та джерела їх формування станом на 31 грудня 2010 року, що наведені у таблиці 15.5.1, скласти баланс підприємства згідно з націоналами та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Вихідні дані:

Таблиця 15.5.1

Господарські засоби та джерела їх формування

№	Господарські засоби та джерела їх формування	Грн
1.	Обладнання	110 000
2.	Накопичена амортизація обладнання	40 000
3.	Верстати	22 000
4.	Споруди	300 000
5.	Накопичена амортизація споруд	150 000
6.	Земля	90 000

Закінчення табл. 15.5.1

7.	Торговельна дебіторська заборгованість	175 000
8.	Грошові кошти	80 000
9.	Запаси	220 000
10.	Державні цінні папери	20 000
11.	Гудвіл	80 000
12.	Інвестиції	40 000
13.	Патенти	26 000
14.	Аванси дилерам	60 000
15.	Адміністративні витрати (у майбутньому періоді)	12 000
16.	Передплачена оренда	15 000
17.	Інші витрати майбутніх періодів	75 000
18.	Торговельна кредиторська заборгованість	140 000
19.	Резерв сумнівної дебіторської заборгованості	8 000
20.	Дивіденди до сплати	35 000
21.	Зобов'язання з податку на прибуток	42 000
22.	Зобов'язання з ПДВ	17 000
23.	Довгострокові облигації	500 000
24.	Резерв непередбачених збитків	150 000
25.	Випущений акціонерний капітал	150 000
26.	Чистий прибуток	90 000
27.	Дивіденди сплачені	20 000
28.	Нерозподілений прибуток	123 000

Навчальне видання

**БУРЛАН Світлана Анатоліївна
ФІЛІМОНОВА Олена Борисівна**

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК. ПРАКТИКУМ

Редактор, технічний редактор *Ю. Рябова*.
Комп'ютерна верстка *М. Шевчук*.
Друк *О. Мішалкіна*. Фальцювальні-палітурні роботи *Ю. Шаповалова*.

Підп. до друку 22.05.2014 р.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 4,41. Обл.-вид. арк. 2,91.
Тираж 100 пр. Зам. № 4424.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04. 2009 р.